

එන්. එම්. ලක්මණී රාධිකා

සහකාර අධ්‍යක්ෂ

පරිසර අධ්‍යාපන හා දැනුවත් කිරීම් අංශය, මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය

සෞඛ්‍යදහමට ඉඩහසර සලසන ජෛව විවිධත්වය

ඉතිහාසයේ පටන් ශ්‍රී ලංකාව විවිධ ශාක හා සත්ත්ව විශේෂ අනූන වූ විවිධ පරිසර පද්ධතීන් වලින් පොහොසත් වූ රටක් බව ලිඛිත ඉතිහාසයේ සඳහන් වේ.

මිහිඳු මහරහතන් වහන්සේ ශ්‍රී ලංකාවට වැඩම කළ අනුරපුර යුගයේ දී වුවද මිහින්තලා පර්වතය අසල විද්‍යමාන වූ ජෛව විවිධත්වයේ අසිරිය සෞඛ්‍ය දහමට ඉඩහසර සැලසූ ආකාරය ශ්‍රී ලංකාවේ ඉතිහාසය පිළිබඳ ලියවුණු ග්‍රන්ථවල සනිටුහන් වී ඇත. මිහිඳු මහරහතන් වහන්සේ දේවානම් පියතිස්ස රජුගෙන් අසා වදාළ “අඹ පැනය” ට අදාළ ප්‍රශ්නාවලියෙන් රාජ්‍ය පාලකයා සතුව තිබූ පාරිසරික සවිඥානික බව මොනවට පැහැදිලි වේ. ශ්‍රී ලංකාවේ ජෛව විවිධත්වය පිළිබඳ සාධනීය කරුණු අඩංගු අඹ පැනයට අදාළ ප්‍රශ්නාවලියේ සඳහන්වූ ප්‍රශ්න සහ පිළිතුරු වෙත මදකට අවධානය යොමු කරමු.

“මහරජ, මේ ගසේ නම කුමක්ද?”

“ස්වාමීනි, මෙය අඹ ගසකි”.

“මේ ගස හැර තවත් අඹ ගස් තිබේද?”

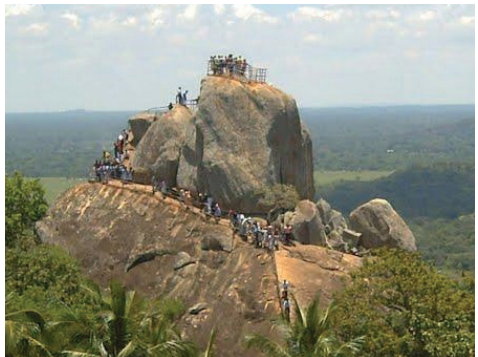
“එසේය තවත් බොහෝ අඹ ගස් ඇත”.

“මේ අඹ ගසත් ඒ අඹ ගසුත් හැර තවත් ගස් තිබේද?”

“බොහෝ ගස් ඇත. එහෙත් ඒවා අඹ ගස් නොවේ”.

“රජතුමනි, ඒ අඹ ගසුත් අඹ නොවන ගසුත් හැර වෙනත් ගස් තිබේද?”

“එසේය ස්වාමීනි, ඒ මේ අඹ ගසයි”.

මිහින්තලා පර්වතය අසල සෞඛ්‍ය දහමේ අවකාශය පරිසර පද්ධතිවල විවිධත්වයේ අසිරියෙන් සැරසී ඇති අයුරු

(මූලාශ්‍රය- අන්තර්ජාලය)

මෙම පිළිතුරුවලින් අතීත ශ්‍රී ලංකාවේ පැවැති ශාක විශේෂවල විවිධත්වය සහ ඒ පිළිබඳව දේවානම් පියතිස්ස රජු සතුව තිබූ දැනුම පැහැදිලි වේ.

එක්සත් ජාතීන්ගේ පරිසරය හා සංවර්ධනය පිළිබඳ සම්මේලනය හෙවත් මිහිතල සමුළුව මඟින් දී ඇති නිර්වචනය අනුව ජෛව විවිධත්වය යනු “භෞමික, සමුද්‍රික සහ අනෙකුත් පරිසර පද්ධතීන් සහ පාරිසරික සංකීර්ණ ඇතුළු සියළුම මූලාශ්‍රයන්හි අඩංගු සහ ඒවායේ කොටසක් වන ජීව වස්තූන් අතර ඇති වෙනස් වීමේ හැකියාව ද, ඒ ඒ ජීවී (ශාක හා සත්ත්ව) විශේෂයන් තුළ ඇති විවිධත්වය ද වේ”.

පරිසරයේ තිරසාර බව ආරක්ෂා කිරීම සඳහා ජෛව විවිධත්වය ඉතා වැදගත් වේ. එබැවින් ජෛව විවිධත්වය ආරක්ෂා කිරීම සඳහා විවිධාකාරයේ ගෝලීය සම්මුතීන්, ප්‍රඥප්තීන් සහ දේශීය වශයෙන් වෙනත් නීතිමය අණපනත් බහුලව ඇත. ඒ අතරින් 1992 ජුනි 3-14 දක්වා බ්‍රසීලයේ රයෝ ද ජනයිරෝහි දී පැවැත්වූ 'පෘථිවි සමුළුව ලෙස හැඳින්වෙන එක්සත් ජාතීන්ගේ පාරිසරික හා සංවර්ධනය පිළිබඳ සමුළුවේදී තිරසාර සංවර්ධනය ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා කැපවී ඇති ජෛව විවිධත්වය පිළිබඳ සම්මුතිය අත්සන් කිරීම සඳහා විවෘත කරන ලදී. එය 1993 ජුනි 4 වන දින දක්වා රාජ්‍ය නායකයින්ට අත්සන් තැබීම සඳහා විවෘතව පැවති අතර ඒ වන විට අත්සන් 168 ක් ලැබී තිබුණි. 1993 දෙසැම්බර් 29 වන දින ජෛව විවිධත්වය පිළිබඳ සම්මුතිය බලාත්මක විය.

ලොව ජෛව විවිධත්වය සම්බන්ධ ප්‍රදේශ 18 න් "වනාන්තර" ද ප්‍රධාන ප්‍රදේශ වේ. වනහරණයට එරෙහි වූ, වනාන්තර සංරක්ෂණයකර කළමනාකරණයට යටත් වූ රටවල් තිරසාර සංවර්ධනය කරා යොමු කරන ජාතික වැඩසටහන් සකස්කොට ක්‍රියාත්මක කිරීමට රයෝ සමුළුවේදී සම්මත කරන ලද 21 වන න්‍යාය පත්‍රයෙහි 11.12(ආ) පරිච්ඡේදය වැදගත් වේ. ඒ අනුව ශ්‍රී ලංකාව තුළ වනාන්තර සංරක්ෂණය කර කළමනාකරණය කර තිරසාර සංවර්ධනයක් සඳහා මෙහෙයවීමට 1995 දී ප්‍රථම වරට ජාතික වන ක්ෂේත්‍ර ප්‍රතිපත්තියක් හඳුන්වා දෙන ලදී.

පෘථිවි සෞඛ්‍යදායී ජෛව විවිධත්වය සඳහා ඉඩහසර සලසා ඇති අයුරු

පෘථිවිය වටා නැගෙනහිර සිට බටහිර දිශාවට වෙනස් දේශගුණයක් සහිත ප්‍රදේශ පැතිර ඇත. අදාළ ප්‍රදේශවල පවතින සාමාන්‍ය දේශගුණය සහ සාමාන්‍ය වර්ෂාපතනය වැනි විවිධ දේශගුණික පරාමිතීන් භාවිතා කරමින් විවිධ දේශගුණික කලාප වර්ගීකරණය කර ඇත. ලෝකයේ කිසියම් කලාපයක පවතින දේශගුණික පරාමිතීන් අනුව පෘථිවිය දේශගුණික කලාප ගණනාවකට බෙදිය හැකිය. ඒ අනුව ධ්‍රැවීය, සෞම්‍ය හා නිවර්තන කලාපීය වශයෙන් ප්‍රධාන දේශගුණික කලාප තුනක් හඳුනාගෙන ඇත. උණුසුම්, ශ්‍රීෂ්ම සහ ශීත දේශගුණයන් පවතින සෞම්‍ය කලාපවල ජෛව විවිධත්වය, නිවර්තන කලාපීය ජෛව විවිධත්වයට වඩා අඩුවන අතර කඳු මුදුන් සහ කාන්තාර වැනි සීතල හෝ වියළි තත්වයන් ඇති කලාපවල ජෛව විවිධත්වය ඊටත් වඩා අඩුවේ. විවිධ දේශගුණික කලාපවල පිහිටීම හේතුවෙන් විවිධ පරිසර පද්ධතීන් අතර දක්නට ලැබෙන විවිධත්වය පරිසර පද්ධති විවිධත්වය ලෙස හඳුන්වනු ලැබේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ ජෛව විවිධත්වය

ප්‍රමාණයෙන් කුඩා වුව ද ශ්‍රී ලංකාවේ විවිධ ප්‍රදේශවල දැකිය හැකි වෙනස් දේශගුණික තත්වයන් හා භූමි ලක්ෂණ හේතුවෙන් රට තුළ පුළුල් පරිසර පද්ධති ව්‍යාප්තියක් දක්නට ලැබෙන අතර ශ්‍රී ලංකාව ඉතා ඉහළ ජෛව විවිධත්වයකට උරුමකම් කියයි. වනාන්තර හා ඒ ආශ්‍රිත පරිසර පද්ධති, රට තුළ ඇති තෙත් බිම් පරිසර පද්ධති, රට වටා ඇති වෙරළබඩ හා සාගරික පරිසර පද්ධති සහ කෘෂිකාර්මික පරිසර පද්ධති, ශ්‍රී ලංකාවේ අසිරිමත් ජෛව විවිධත්වයට ඉඩහසර සලසනුයේ දකුණු ආසියාවේ ඉහළම ජෛව විවිධත්වය ශ්‍රී ලංකාවට උරුම කිරීමෙනි.

ශ්‍රී ලංකාවේ වනාන්තර හා ඒ ආශ්‍රිත පරිසර පද්ධතිවල ජෛව විවිධත්වය

ශ්‍රී ලංකාවේ ජෛව විවිධත්වය උපරිම වශයෙන් දක්නට ලැබෙන ස්ථාන ලෙස වනාන්තර පරිසර පද්ධති හැඳින්විය හැකිය. වනාන්තරයක් යනු පැළෑටි, පඳුරු සහ විශාල ගස් ඇතුළු විවිධ වර්ගයේ වැල් සහ විවිධ අපිශාක වලින් සමන්විත අධික ශාක ඝනත්වයක් සහිත විශාල ප්‍රදේශයකි. වනාන්තරයේ දක්නට ලැබෙන විවිධ කුඩා පරිසර පද්ධතින් තුළ වුවද අදාළ පරිසරයට අනුවර්තනය වූ මහේක්ෂීය මෙන්ම අන්වීක්ෂීය ජීවීන් විශාල සංඛ්‍යාවක් අපූරු විවිධත්වයක් විදහාපාමින් ජීවත් වේ.

ලෝක උරුමයක් වන සිංහරාජ වනාන්තරය (මුලාශ්‍රය - සුරකිමු සිංහරාජය මුහුණු පොත)

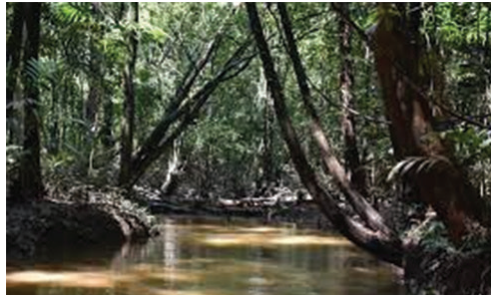
ශ්‍රී ලංකාවේ ආවේණික ශාක විශේෂවලින් 90%කට සහ ආවේණික සතුන් 75% කට පමණ නිජ භූමියක් සේ සැලකෙන තෙත් කලාපීය වැසි වනාන්තර විශේෂයන් ලෙස ජෛව විවිධත්වයෙන් පොහොසත්ය. ලෝක උරුමයක් වන සිංහරාජ වනාන්තරය ශ්‍රී ලංකාවේ පිහිටා ඇති නිවර්තන වර්ෂා වනාන්තරයකට කදිම උදාහරණයකි. සිංහරාජ වනාන්තරයටම ආවේණික ක්ෂීරපායී හා සමනළ විශේෂ 50% කටත් වඩා ජීවත් වන අතර වයටම ආවේණික පරිසර කලාපයකින් යුතුවන බැවින් 1988 වර්ශයේ දී සිංහරාජ වනාන්තරය ලෝක උරුමයක් ලෙස ප්‍රකාශයට පත්කරන ලදී.

ශ්‍රී ලංකාවේ තෙත් බිම් හා ඒ ආශ්‍රිත පරිසර පද්ධතිවල ජෛව විවිධත්වය

තෙත්බිම්, ජෛව විවිධත්වයේ තිඹිරිගෙය ලෙස සැලකේ. විවිධ ශාක සහ සත්ත්ව ගහණයන් ගෙන් පිරි ජලාශ්‍රිත ප්‍රදේශ වන තෙත්බිම්, පරිසරයට ඉටුකරන මෙහෙය ඉමහත් වේ.

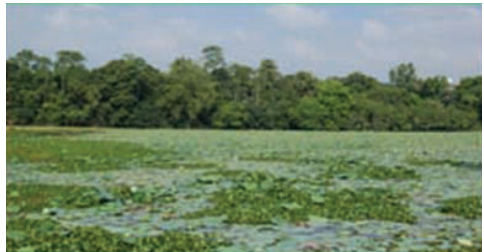
ශ්‍රී ලංකාවේ ඇති ස්වභාවික තෙත් බිම් ලෙස පිටාර තැනිතලා, ගොහොරු බිම්, ඇළ, දොළ, ගංගා, ඔය, ජලාශ, පොකුණු, සහ විල්ලු වැනි තෙත් බිම් හා ඒ ආශ්‍රිත පරිසර පද්ධති නිරීක්ෂණය කළ හැක. දිවයිනේ බොහෝ ප්‍රදේශවල දක්නට ඇති තෙත් බිම් ඇතැම් විට වනාන්තර පරිසර පද්ධතින් තුළ වුව ද පිහිටා ඇත්තේ වනාන්තරයේ අලංකාරය වර්ධනය වන ආකාරයටය.

ශ්‍රී ලංකාවේ වතුරාන ප්‍රදේශයේ පිහිටා ඇති වගුරු වනාන්තරය පරිසර ආරක්ෂණ ප්‍රදේශයක් බවට පත්කර ඇත්තේ “සුවඳ” සහ වඳවී ගිය බවට රතු දත්තපොතට ඇතුළත්ව තිබූ “හොරවැල්” යන ඒක දේශීය ශාක පිහිටා ඇති ලෝකයේ එකම තෙත් බිම විය වන බැවිනි. කළු ගඟේ අතු ගංගාවක් වූ කුඩා ගඟේ පිටාර තැන්නේ පිහිටා ඇති වතුරාන වගුරු වනාන්තරය ඒකදේශීය ශාක හා සතුන් විශාල සංඛ්‍යාවකට නිවහන සපයයි.

වතුරාන ප්‍රදේශයේ පිහිටා ඇති වගුරු වනාන්තරය (මුලාශ්‍රය - ඡායාරූප එකතුව: ප්‍රදීප් රාජතේව)

පරිසරයේ අලංකාරය, මනස්කාන්ත බව මෙන්ම සෞන්දර්යාත්මක බව ද වැඩි කිරීමට තෙත්බිම්ක අසිරිය සමත් වේ. විශේෂ විවිධත්වය පෝෂණය කරන්නා වූ විවිධ ශාක සහ සත්ත්ව ගහණයන් තෙත්බිම් පරිසරය තම නිවහන කරගෙන ඇත්තේ විශේෂිත තෙත්බිම් පරිසරයක විශේෂිත වූ පාරිසරික අනුවර්තනයන් ද ඇතිවය. කොළඹ නගරය තුළ පිහිටි ක්ෂේම භූමියක් ලෙස සැලකෙන තලංගම වැව තෙත්බිම්ක අසිරිය විද්‍යාමාන වන කදිම තෙත්බිම් පරිසර පද්ධතියකි.

තලංගම වැව (මුලාශ්‍රය - ඡායාරූප එකතුව: රක්මල් රත්නායක)

ඕළු, හෙලුම්, මාහෙල් වැනි ජලජ ශාකවලින් අනූන තලංගම වැව සහ ඒ අවට ප්‍රදේශ නිවහන කරගත් පක්ෂීන්, කඩරයින් සහ තලගොයින් වැනි උරගයින් සේම බත් කුරන්, සමනලුන් සහ වඳුරන් වැනි වෙනත් සතුන් ද විදහා පාන අසිරිය සෞන්දර්යාත්මක වේ.

තලංගම වැව සහ ආශ්‍රිත ප්‍රදේශයේ ඉහළ සත්ත්ව විශේෂ විවිධත්වයක් ඇති අතර කුරුල්ලන් විශේෂ 100 ක් පමණ ද (සංක්‍රමණිකයන් 13 ක්), උරගයින් විශේෂ 30 ක් පමණ ද ක්ෂීරපායින් විශේෂ 15 ක් පමණ සහ මිරිදිය මත්ස්‍ය විශේෂ 40 පමණ ද ඒ අතර වේ. මෙම ප්‍රදේශයේ සුවිශේෂත්වය හා වැදගත්කම හඳුනාගත් මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය, තලංගම වැව හා ඒ අවට විශේෂිත වූ පරිසරය 2007 වර්ෂයේ දී පරිසර ආරක්ෂණ ප්‍රදේශයක් ලෙස ප්‍රකාශයට පත් කරන ලද්දේ එහි පවතින අපූර්ව ජෛව විවිධත්වය ද සැලකිල්ලට ගනිමිනි.

ශ්‍රී ලංකාවේ වෙරළාසන්න තෙත් බිම් පරිසර පද්ධති ලෙස ගං මෝය හා කලපු, මුහුදු තෘණ භූමි, ලවණ වගුරු,කොරල්පර සහ කඩොලාන පරිසර පද්ධති හඳුනාගත හැක. මෙවැනි වෙරළාසන්න තෙත් බිම් ද රටට විශේෂය ජනක සෞන්දර්යාත්මක ජෛව විවිධත්වයක් උරුම කර දෙන්නේ විවිධ විශේෂවල ශාක හා සතුන් සඳහා අපූරු වාසස්ථාන තිළිණ කරමිනි.

කලපු සහ කඩොලාන තෙත් බිම් පරිසර පද්ධති
(මූලාශ්‍රය - ජායාරූප එකතුව: රුක්මල් රත්නායක)

වෙරළ ආසන්නේ දක්නට ලැබෙන කොරල්පර ද ජෛව විවිධත්වයෙන් ඉතා ඉහළ තෙත්බිම් වර්ගයකි. ජීවීන් විශේෂ ගණනාවකට නිවහන සපයන කොරල්පර, වෙරළ ඛාදනය වළක්වා අගනා පාරිසරික සේවාවක් ඉටුකරයි. තෙත්බිම්වල භාවිතයන්, අගයන් සහ ගුණාංගයන් ඉතා ඉහළ මට්ටමක පවතින අතර පරිසරයේ ස්වාභාවික සමතුලිතතාවය පවත්වා ගැනීම සඳහා බෙහෙවින් දායක වේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ කෘෂිකාර්මික පරිසර පද්ධති

ශ්‍රී ලංකාව කෘෂිකාර්මික බෝග වගාවන් සහිත රටකි. එළවළු, පලතුරු, අල වර්ග මෙන්ම කුළුබඩු සපයන බෝග වැනි කෘෂිකාර්මික බෝග වගාවන් හේතුවෙන් ද සත්ව නිෂ්පාදන සඳහා සතුන් ඇති කිරීම හේතුවෙන් ද ශ්‍රී ලංකාවේ කෘෂිකාර්මික පරිසර පද්ධතිවල ජෛව විවිධත්වය පෝෂණය වේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ විශේෂ විවිධත්වය

යම් ප්‍රදේශයක ජීවත්වන විවිධ විශේෂවලට අයත් ජීවීන් (ශාක, සතුන්) අතර දක්නට ඇති විවිධත්වය, විශේෂ විවිධත්වය නමින් හැඳින්වේ. ජීව විශේෂ මිලියන ගණනක් මිහිපිට දක්නට ලැබෙන අතර යම් පරිසර පද්ධතියක ජීවත් වන ජීව විශේෂ අතර පවතින විවිධත්වය විශේෂ විවිධත්වය නම් වේ.

ශාක සහ ශාක, සත්ත්ව සහ සත්ත්ව හෝ ශාක සහ සත්ත්ව යන ජීවීන් අතර විද්‍යමාන වන විශේෂ විවිධත්වය, පරිසර පද්ධතියක ඇති භෞතික සාධක අනුව තීරණය වේ. නිවර්තන කලාපයේ දිවයිනක් ලෙස හුදකලාව පිහිටි රටක් වීම හේතුවෙන් නිසා රටටම ආවේණිකවන ශාක හා සත්ව විශේෂ සහිත වූ ඉහළ විශේෂ විවිධත්වයක් ශ්‍රී ලංකාවේ දක්නට ඇති බැවින් ශ්‍රී ලංකාව ලෝකයේ පෞච්ච විවිධත්වයෙන් ඉහළ රටවල් 25 අතර ද සටහන් වේ.

ශ්‍රී ලංකාවෙන් වාර්තා වන මිරිදිය කකුළු විශේෂ 51 න් විශේෂ 50 ක් ද, සමනල විශේෂ 248 න් විශේෂ 33 ක් ද, මිරිදිය මසුන් විශේෂ 100 කට අධික ප්‍රමාණයෙන් විශේෂ 50 කට ආසන්න ප්‍රමාණයක්ද, උභය ජීවීන් විශේෂ 120 කට ආසන්න ප්‍රමාණයකින් විශේෂ 105 ක් පමණ ද , උරග විශේෂ 230 කට අධික ප්‍රමාණයෙන් විශේෂ 145 කට ආසන්න ප්‍රමාණයක්ද, පක්ෂී විශේෂ 500 කට අධික ප්‍රමාණයෙන් විශේෂ 33 ක්ද, ක්ෂීරපායීන් විශේෂ 125 කට අධික ප්‍රමාණයෙන් විශේෂ 18 ක් පමණ ද, කූරන් (බත්කූරන් සහ ඉරටුකූරන්) විශේෂ 130 කට ආසන්න ප්‍රමාණයකින් විශේෂ 50 කට අධික ප්‍රමාණයක්ද, සපුෂ්ප ශාක විශේෂ 3368 කට ආසන්න ප්‍රමාණයකින් විශේෂ 875 කට අධික ප්‍රමාණයක්ද ශ්‍රී ලංකාවට ආවේණික වේ.

(මූලාශ්‍රය -2012 රතු දත්ත වාර්තාව සහ 2012 වර්ෂයෙන් පසු පළවූ පර්යේෂණ වාර්තා)

ශ්‍රී ලංකාවේ ආවේණික පක්ෂී විශේෂ විවිධත්වය සොබා දහම විවිත්‍රවත් කරන ආකාරය පහත දැක්වෙන ඡායාරූපවලින් පැහැදිලි වෙයි.

සිංහරාජයේ සරසන චීකදේශීය පක්ෂීන් වන වලි කුකුළා සහ කැහිබෙල්ලා
(මූලාශ්‍රය - ඡායාරූප චිකතුව: රක්මල් රත්නායක)

ශ්‍රී ලංකාවේ ජාන විවිධත්වය

එක් ජීවියෙක් තවත් ජීවියෙක්ගෙන් වෙනස්වන්නේ ජාන විවිධත්වය හේතුවෙනි. එක් එක් ජීවීන්ගේ සෛල න්‍යෂ්ටියේ ඇති DNA (ඩයොක්සි රයිබෝ නියුක්ලික් ඇසිඩ්) නමැති න්‍යෂ්ටික

අම්ල හෙවත් ජාන අතර පවතින විවිධත්වය ජාන විවිධත්වය හෙවත් ප්‍රවේණික විවිධත්වය නම් වේ. ශ්‍රී ලංකාව ජාන විවිධත්වය අතින් ඉතා පොහොසත් රටකි. ශ්‍රී ලංකාව ඇතැම් ශාක විශේෂයන්ට අදාළව විශාල ප්‍රභේද සංඛ්‍යාවක් දක්නට ලැබෙන්නේ ඉහළ ජාන විවිධත්වයේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙසිනි.

ජෛව විවිධත්වයේ වැදගත්කම

- පරිසරයේ තිරසාර බව ආරක්ෂා කිරීම සඳහා ජෛව විවිධත්වය ඉතා වැදගත් වේ.
පෘථිවියේ වැදගත්ම පරිසර පද්ධතිවලින් එකක් වන වනාන්තර, ජීවීන්ට නිජ භූමියක් ලෙසද ජල චක්‍රය, කාබන් චක්‍රය, නයිට්‍රජන් චක්‍රය විධිමත්ව ක්‍රියාකරවීමට ද පාංශු සංරක්ෂණයට ද වායුගෝලයේ ඇති වාතයෙහි ගුණාත්මකබව පාලනය කිරීමටද දායක වී ස්වභාවික පාරිසරික තුල්‍යතාවය ආරක්ෂා කරයි.
- ජෛව විවිධත්වය, පරිසරයේ ආහාර ජාල සහ ආහාර දාම පවත්වා ගැනීම සඳහා ද දායක වේ.
- ජෛව ගෝලයේ කාලගුණ හා දේශගුණ තත්ත්ව පාලනයට ද ජෛව විවිධත්වය දායක වේ.
- ගංවතුර, සුළි සුළං. නාය යෑම්. සුනාමි වැනි සමහර ස්වභාවික ආපදාවන් වැළැක්වීම සඳහා විවිධ පරිසර පද්ධති විවිධාකාරයෙන් දායක වේ.
- පලතුරු, එළවළු සහ කුළුබඩු වැනි ආහාර ද ඖෂධ, ටැනින් සහ කැලෙක් වැනි විවිධ රසායනික ද්‍රව්‍ය ද කෙඳි වර්ග, දැව වර්ග ආදි විවිධ ජෛව නිෂ්පාදන ද සැපයීමට ජෛව විවිධත්වය දායක වේ.
- ඇතැම් ජීව විශේෂවල අතිජනන මධ්‍යස්ථාන ලෙස ඇතැම් පරිසර පද්ධති වැදගත් වේ.
උදා - කඩොලාන තෙත් බිම් පරිසර පද්ධති
- ජෛව විවිධත්වයෙන් වැඩි රටවල් ලෝක උරුම බවට පත් වේ. එබැවින් ජෛව විවිධත්වය රටක සමෘද්ධිමත්බව වැඩි දියුණු කරයි.
- පාරිසරික සංචාරක කර්මාන්තයේදී ජෛව විවිධත්වයට ඉහළ වටිනාකමක් හිමි වේ.
- රටක අධ්‍යාපනික, සංස්කෘතික හා සෞන්දර්යාත්මක වටිනාකම වැඩි කරලීමට ජෛව විවිධත්වය දායක වේ.
- උග්‍ර වන ලෝක ආහාර හිඟය හමුවේ වැඩි නිෂ්පාදන හැකියාවක් සහිත කෙටි කලකින් වැඩි අස්වනු දෙන පළිබෝධවලට ඔරොත්තු දෙන ජෛව ප්‍රභේද බිහිකිරීම සඳහා ජීවීන් සතු ජාන විවිධත්වය භාවිතා වේ.

- ජෛව විවිධත්වය තුළින් පරිසරයේ සෞන්දර්යාත්මක වටිනාකම වැඩි කරයි.
- සන්සුන් පරිසර පද්ධතියකින් මිනිසා වෙත උරුම කරන අධ්‍යාත්මික සුවය, කායික සහ මානසික සුවපත් බව වර්ධනය කරමින් අධ්‍යාත්මික සුවය වර්ධනය කරයි.

මෙවන් අගනා භාවිතයන් , අගයන් සහ ගුණාංගන් උරුම කරදෙන ජෛව විවිධත්වයට ද තර්ජන එල්ල වෙමින් තිබේ. එබැවින් ජෛව විවිධත්වය ආරක්ෂා කර ගැනීම සඳහා ඒ පිළිබඳ දැනුවත් වීම වැදගත් වේ.

ජෛව විවිධත්වය කෙරෙහි බලපා ඇති තර්ජන

ඇතැම් මානුෂීය ක්‍රියාකාරකම් සහ ස්වභාවික හේතූන් ජෛව විවිධත්වය කෙරෙහි අහිතකර ආකාරයට බලපෑම් සිදුකරයි. ජීවින්ගේ වාසස්ථාන විනාශ වී යාම හා බෙදී යාම, පරිසර පද්ධතීන් තුළ ආගන්තුක ආක්‍රමණශීලී ජීවී විශේෂ ව්‍යාප්ත වීම, බැලස්ටි තර්ජනය, ජෛව සම්පත් අධික ලෙස පරිභෝජනය කිරීම, පරිසර දූෂණය, කෘෂිකර්මාන්තයේ දී සිදුවන ජාන සංහාරය, ජෛව සොරකම සහ ජෛව මංකොල්ලය, දේශගුණයේ සිදුවන වෙනස් වීම්, ස්වාභාවික විපත් සහ මිනිසුන්ගේ සමාජ හා ආර්ථික ගැටළු ජෛව විවිධත්වය කෙරෙහි බලපා ඇති තර්ජන ලෙස හඳුනාගෙන ඇත.

තලංගම වැව්ආශ්‍රිත ආක්‍රමණශීලී ශාක විශේෂ පැතිරී යන ආකාරය (මූලාශ්‍රය - ඡායාරූප එකතුව: කේ. ඒ. පී. කේ පෙරේරා)

සෞඛ්‍යදහම, ජෛව විවිධත්වයට අවිකාශය සපයයි. ජෛව විවිධත්වය, සෞඛ්‍යදහමේ පැවැත්ම සඳහා ඉඩහසර සලසයි. එබැවින් තිරසාර පරිසරයක් පවත්වා ගැනීම සඳහා ජෛව විවිධත්වය ආරක්ෂා කිරීම අපගේ යුතුකමයි. ජෛව විවිධත්වය ආරක්ෂා කිරීම සහ සංරක්ෂණය කිරීම පහත දක්වා ඇති ආකාරයට සිදු කළ හැකිවේ.

- මුල් ස්ථානවල සිදු කෙරෙන ස්ථානීය සංරක්ෂණය (In-situ conservation)
- ජීවී විශේෂ ඔවුන් ජීවත් වන පරිසර පද්ධතිය තුළදීම ආරක්ෂා කර සංරක්ෂණයට ලක් කිරීම ස්ථානීය සංරක්ෂණය නම් වේ. අහය භූමි, වනෝද්‍යාන, ආරක්ෂක ස්ථාන සහ රක්ෂිත ලෙස නම් කර ලෙස නම් කර ඇති ප්‍රදේශවල ජෛව විවිධත්වය සංරක්ෂණය කිරීම ස්ථානීය සංරක්ෂණයේ දී සිදු වේ.

- මුල් ස්ථානවලින් බැහැර ව සිදු කෙරෙන පරිබාහිර සංරක්ෂණය (Ex-situ conservation) ජීව විශේෂ ඔවුන් ජීවත්වන ස්වාභාවික වාසස්ථානවලින් ඉවතට ගෙන ගොස් වෙනත් ආරක්ෂිත ස්ථානයක පවත්වා ගනිමින් ආරක්ෂා කිරීම පරිබාහිර සංරක්ෂණය නම් වේ. උද්හිදු උද්‍යාන, සත්ව උද්‍යාන, ජාන බැංකු සහ වන උයන්වල සිදු කෙරෙන සංරක්ෂණය මීට අදාළ වේ.

ජෛව විවිධත්වය ආරක්ෂා කිරීම

ජෛව විවිධත්වයේ තිරසර පැවැත්ම තහවුරු කිරීම සඳහා කටයුතු කිරීමේදී ජෛව විවිධත්වය කෙරෙහි බලපාන තර්ජන මැඩ පැවැත්වීම සඳහා විවිධ ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම ඉතා වැදගත් වේ. ඒ අනුව ජීවින්ගේ වාසස්ථාන අහිමි වීමට ඉඩ නොදී, බෙදී යාමට ඉඩ නොදී ආරක්ෂා කිරීම, පරිසර පද්ධතීන් තුළ ආගන්තුක ආක්‍රමණශීලී ජීව විශේෂ ව්‍යාප්තවීම වැළැක්වීම, පරිසර දූෂණය වැළැක්වීම, පරිසර හිතකාමී කෘෂිකර්මාන්තයක් සඳහා යොමුවීම, ජෛව සොරකම සහ ජෛව මංකොල්ලය වැළැක්වීම, සමාජ ආර්ථික හේතූන්වල අහිතකර බලපෑම් වැළැක්වීම, රැක් රෝපණය කර රැක ගැනීම, ජෛව සම්පත් තිරසර ලෙස පරිභෝජනය කිරීම සහ පරිසර හිතකාමී ජීවන රටාවකට යොමුවීම වැනි කටයුතු තුළින් ජෛව විවිධත්වය ආරක්ෂා කිරීම සඳහා දායක විය හැක.

ජෛව විවිධත්වය ආරක්ෂා කිරීම සඳහා දේශීය සහ ගෝලීය වශයෙන් විවිධාකාරයේ සම්මුතීන්, ප්‍රඥප්තීන් සහ වෙනත් නීතිමය අණපනත් බහුලව තිබුණද ජෛව විවිධත්ව සංරක්ෂණය සඳහා ප්‍රජාවගේ දායකත්වය ඉතා වැදගත් වේ. ජෛව විවිධත්වය ආරක්ෂා කිරීම පිළිබඳව ජනතාවගේ අවධානය යොමු කිරීම සඳහා මැයි 22 වන දින “ලෝක ජෛව විවිධත්ව දිනය” ලෙස නම් කර ඇත. පරිසරයේ තිරසාර බව පවත්වා ගැනීම සඳහා වැදගත් වන ජෛව විවිධත්වය ආරක්ෂා කිරීම සඳහා පරිසර හිතකාමී ආකාරයට දායක වීම ලෝවැසි ජනතාවගේ යුතුකම සහ වගකීම වනු ඇත.

(පොතපත, අන්තර්ජාලය, දැනුම භාවිතයෙන් රචනා කරන ලදී)

